

Henri Vieuxtemps: Sonata za violu i klavir br. 1 u B-duru, op. 36 - analiza

Lakotić, Bartul

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Music / Sveučilište u Zagrebu, Muzička akademija**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:116:560667>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-19**

Repository / Repozitorij:

[Academy of Music University of Zagreb Digital Repository - DRMA](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU MUZIČKA AKADEMIJA

VI. ODSJEK

BARTUL LAKOTIĆ

HENRI VIEUXTEMPS: SONATA ZA VIOLU I
KLAVIR BR. 1 U B-DURU, OP. 36 - ANALIZA

DIPLOMSKI RAD

ZAGREB, 2022.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU MUZIČKA AKADEMIJA

VI. ODSJEK

HENRI VIEUXTEMPS: SONATA ZA VIOLU I KLAVIR BR. 1 U B-DURU, OP. 36 - ANALIZA

DIPLOMSKI RAD

Mentor: red. prof. art. Milan Čunko

Student: Bartul Lakotić

Ak.god. 2021/2022.

ZAGREB, 2022.

DIPLOMSKI RAD ODOBRILO MENTOR

red. prof. art. Milan Čunko

Potpis

U Zagrebu, 1.6.2022.

Diplomski rad obranjen_____

Povjerenstvo:

1. izv. prof. art. Ivan Novinc _____

2. red. prof. art. Milan Čunko _____

3. red. prof. art. Krešimir Petar Pustički _____

OPASKA:

Papirnata kopija rada dostavljena je za pohranu Knjižnici Muzičke akademije

SADRŽAJ:

Sažetak	5
1. Uvod	6
2. Kratak životopis	7
3. Analiza sonate	
3.1. Maestoso - Allegro	9
3.2. Barcarolla: Andante con moto - Allegretto tranquillo	22
3.3. Finale scherzando: Allegretto	26
4. Zaključak	34
5. Literatura	35

Sažetak

Ovaj rad bavi se analizom *Sonate za violu i klavir br. 1 u B-duru, op. 36* Henrija Vieuxtempa. Prvi dio rada kratki je životopis skladatelja s fokusom na njegovo obrazovanje i izvođačku karijeru. Drugi dio rada bavi se strukturom i motivima pojedinih stavaka sonate te načinom na koji ih Vieuxtemps obrađuje.

Abstract

This paper deals with the analysis of *Viola sonata No. 1 in B flat major, Op. 36* by Henri Vieuxtemps. The first part of the paper is a short biography of the composer primarily focused on his education and soloist career. The second part of the paper deals with structure and motifs of individual movements of the sonata and the way Vieuxtemps treats them.

1. Uvod

Sonata za violu i klavir u B-duru Henrija Vieuxtempsa često je zapostavljena u violskom repertoaru, više pažnje posvećuje se njegovoj *Elegiji* za violu.

Vieuxtemps je za života bio poznatiji kao solist i profesor te je putujući i izvodeći vlastite skladbe izgradio međunarodnu karijeru. Taj uspjeh omogućio mu je mjesto na dvoru ruskog cara kao profesora i kasnije na konzervatoriju u Bruxellesu. Vieuxtemps je izrazito važan za belgijsku i rusku školu violine zbog svojih predavačkih pozicija u obje zemlje. Kako sam izabrao izvesti njegovu sonatu kao dio programa diplomskog koncerta, analizom djela ću poboljšati vlastitu interpretaciju i izvedbu, a čitatelje i slušatelje nadam se potaknuti na češće izvođenje ovog značajnog djela.

2. Kratak životopis

Henri François Joseph Vieuxtemps rođen je 17. veljače 1820. godine u Verviersu, tada dijelom Kraljevine Nizozemske, današnja Belgija. Učenje violine započeo je sa svojim ocem u dobi od četiri godine, a nastavio ga je podučavati violinist Lecloux-Dejonc. Nastupati je počeo već sa šest godina u svom rodnom gradu. 1828. nastupa u Bruxellesu s nekoliko koncerata što mu omogućuje upoznavanje sa slijedećim učiteljem, Charlesom Augusteom de Bériotom. Kod Bériota je učio od 1829. do odlaska svog učitelja u Italiju 1831. Dvije godine kasnije kreće na turneju kroz Njemačku u pratnji svog oca koja završava 1834. Iste godine Vieuxtemps uči kontrapunkt kod Simona Sechtera u Beču te nastupa u Londonu gdje ga je čuo Niccolò Paganini, već tada poznati violinist kojeg je Vieuxtemps oduševio sviranjem. Od 1835. do 1836. Anton Reicha ga podučava kompoziciju u Parizu i tom razdoblju piše *Koncert za violinu u fis-molu*. Po završetku obrazovanja nastavlja putovati diljem Europe, ostvarujući velik uspjeh izvodeći vlastita djela. Povratkom u London 1841. učvršćuje svoju međunarodnu karijeru, putujući često u London i Rusiju te na tri turneje u SAD, u 1843., 1857. te 1870. godini. U međuvremenu provodi pet godina u Rusiji kao profesor violine ruskom caru, uzdižući pritom svoju solističku i skladateljsku karijeru na novu razinu. Velik uspjeh ostvaruje svojim koncertima za violinu, naročito izvedbom *Koncerta za violinu br. 4 u d-molu* 1851. godine u Parizu. Sa suprugom seli u Pariz 1866., no nakon njene smrti nastavlja putovati, odlazeći na treću turneju u SAD. Po završetku turneje 1871. prihvaća poziciju profesora na konzervatoriju u Bruxerllesu koju shvaća vrlo ozbiljno kako bi

belgijsku školu violine uzdigao na novu razinu. Na konzervatoriju predaje do 1873. kada ga pogađa moždani udar. Vraća se podučavanju 1877., no već dvije godine kasnije prestaje zbog zdravstvenog stanja. Vieuxtemps umire 6. lipnja 1881. u Alžiru, posljednje dane provodeći u lječilištu u Mustaphi.

3. Analiza sonate

3.1 *Maestoso - Allegro*

Prvi stavak sonatnog je oblika, no s određenim izmjenama. Na samom početku nalazi se uvod (*Maestoso*), prije *Code* stavak ima određeno proširenje u obliku kraćeg virtuosnog finala nakon kojeg slijedi repriza uvoda. Započinje i završava u B-duru te je najdulji i najzahtjevniji stavak sonate, kako muzički tako i tehnički.

Stavak započinje uvodom naslova *Maestoso*. Oblika je male trodijelne pjesme, a karakterizira ga spori tempo, note dugog trajanja u violskoj dionici te klavirska pratnja. Prvi dio (a) oblikom je perioda s proširenjem te se sastoji od jednostavnih motiva i akorda na stupnjevima B-dura s pedalnim tonom B.

Početak a dijela

Motivi koji se pojavljuju ostaju isti kroz cijeli dio, dok pred kraj tonalitet modulira u d-mol. Drugi dio (b) počinje povratkom u B-dur, bez ikakve modulacije, a za vrijeme njegovog trajanja nekoliko je uklona, prvo u paralelni g-mol, te završava, kao i prvi dio u d-mol. Iznosi se novi materijal u objema dionicama. Melodija i pratnja se ubrzavaju, ovaj put pojavljujući se u polovinkama i četvrtinkama, a u klavirskoj dionici ubrzava se i harmonijski metar te se stupanj harmonije mijenja svakih pola takta što prije nije bio slučaj.

Ulomak b dijela

Dio a' pojavljuje se kao svojevrsna repriza, ponovno kao perioda s proširenjem.

Materijal je isti kao u a, ali ostalo se mijenja. Tonalitet je čvrsti B-dur, a jednostavne harmonije najavljuju kraj dijela. Unatoč smirivanju u tempu i harmonijama, *Maestoso* završava na V. stupnju, govoreći sluшатelju kako je ovo tek početak sonate, iako je kraj njenog uvoda.

Allegro sam ima svojevrsan uvod prije pojave prve teme, kojeg predvodi viola, iznoseći materijal koji će se pojavljivati tijekom ostatka stavka. Materijal je triolskog ritma, krećući se po tonovima akorda stupnja koji prevladava taktom/frazom. Iako viola započinje i vodi uvod, klavirska dionica preuzima pojedine dijelove motiva.

Triolski motiv se nastavlja do kraja uvoda.

Triolski motiv Allegra

Tonalitet je u početku *Allegro* g-mol, te počinje na njegovoj dominantni. Vrlo brzo te često tokom cijelog uvoda dolazi do nekoliko uklona u različite tonalitete završavajući na dominantni C-dura s ostinatnim tonom g₂ u dionici viole, u postepeno kraćim notnim vrijednostima. Unatoč svim znakovima, prva tema ne započinje u C-duru, već bez modulacije, nastupa B-dur, zajedno s prvom temom.

Prva tema nastupa nonakordom VII. stupnja u klaviru te ju iznosi viola. Nastup teme slijedi karakter uvoda, glasan i grub početak brzog smirivanja i naglog pada u dinamici. Glavni motiv ritamska je figura polovinke i četiri osminke, od kojih je prva najčešće ligaturom vezana za osminku. Motiv se fragmentiran pojavljuje nekoliko puta tokom cijelog stavka.

Početak i motivi prve teme

Prva tema nastavlja se u mirnijem karakteru te klavir iznosi tematski materijal ponavljajući rečenicu koju je iznijela violska dionica, ovaj put s proširenjem koje nas uvodi u dinamičan kraj teme. Zadnjih osam taktova teme građeni su od tri motiva: osminski ritam, ritmički obrazac sačinjen od četvrtinke i osminke što je fragment teme te varirani ritam motiva koji Vieuxtemps koristi u drugoj temi. Sva tri motiva koriste se podjednako u pratnji kao i u vodećoj melodiji. Iako je taj osmerotaktni niz

turbulentan i pun ne-dijatonskih akorda, tonalitet je i dalje čvrsto B-dur te će se to promijeniti tek u mostu.

Motivi s kraja prve teme

Most je karakterističan po šesnaestinskim pasažama u violskoj dionici kroz koje tonalitet modulira u e-mol. Dok viola svira pratnju, klavirska dionica nastavlja s radom već spomenutog motiva koji se pojavljuje u drugoj temi. Po prvi put u pratnji klavira pojavljuje se motiv osminke i četvrtinke koji će se nastaviti pojavljivati u pratnji u provedbi i završetku reprize. Most završava rastavljenim kvintakordom C-dura te prelazi na akord *a* *i* *s* *c* *g* *e* što je zvučeći dominantni septakord u F-duru. Ipak, druga tema započinje u e-molu, no modulacija u dominantni tonalitet nije izbjegnuta, već odgođena za kasnije.

Početak mosta - motiv s kraja prve teme

Motiv pratnje u mostu

Glavni motiv druge teme sličan je onom iz prve teme, polovinsko-osminski ritam više je obilježje same sonate nego njenih tema. Njeno iznošenje započinje viola s klavirskom pratnjom sinkopiranog ritma. Nakon prvih osam taktova koji čine strukturu rečenice u e-molu, tema modulira u dominantni F-dur te klavir preuzima vodstvo dok

viola nastavlja s pratnjom. Rečenica se ponavlja u cijelosti, uz vrlo malo izmjena, tek dovoljno da se prilagodi tonalitetu.

102

pp

p dolce

108

canto

Početak i motivi druge teme

Slijedi proširena rečenica u kojoj klavir preuzima vodstvo. Uz violsku pratnju u osminkama, klavir četiri takta iznosi materijal građen od varijante već spomenutog motiva koji se pojavljuje u prvoj temi. Zatim nastupa harmonijska gradacija u svrhu modulacije kulminirajući kadencirajućim kvartsekstakordom te dominantnim septakordom V. stupnja F-dura.

pp

p con grazie

Proširenje druge teme i motiv iz prve teme

Codetta započinje nizom od dvije četverotaktne rečenice identične strukture, no to ne znači da su one identične. Materijal koji u prvoj rečenici iznosi klavir preuzima violska dionica i obrnuto. U tim dvijema rečenicama ne može se točno odrediti koji materijal je vodeći, a koji prateći. Prvi je već dobro nam poznati triolski ritam, a drugi vrlo sličan motivu prethodne rečenice. Prije same provedbe viola u triolskom ritmu izvodi uzlazne pasaže rastavljenih kvintakorada, prvo kvintakord B-dura, zatim g-mola te na samom kraju, dva smanjena akorda: kvintsektakord na tonu e i terckvartakord na tonu d. Ekspozicija završava dominantnim kvintsektakordom na tonu cis, u funkciji dominante za tonalitet d-mola u koji sonata modulira za početak provedbe.

The image shows a musical score for measures 129 to 134. The score is written for piano (p) and violin (s). The piano part is in the lower staves, and the violin part is in the upper staves. The key signature is one flat (B-flat major or D minor). The time signature is 3/8. The score includes various musical notations such as triplets, crescendos, and dynamic markings. Four red boxes highlight specific motifs: two in the piano part (measures 129-130 and 133-134) and two in the violin part (measures 129-130 and 133-134). The piano part features a triplet of eighth notes in the right hand and a triplet of eighth notes in the left hand. The violin part features a triplet of eighth notes in the right hand and a triplet of eighth notes in the left hand. The score also includes a crescendo marking and a forte (f) marking.

Početak codette s motivima

Provedba započinje na već spomenutoj dominantu d-mola, u triolskom motivu kojim je završila ekspozicija. Materijal je fragmentiran motiv s početka *Allegro* koji započinje u klavirskoj dionici te se nastavlja u violskoj. Za vrijeme violskog nastupa, klavir svira motiv osminke i četvrtinke koji se pojavljuje u mostu, također kao pratnja triolama. Četverotaktna fraza u kojoj svaka dva takta naizmjenično viola i klavir nastupaju triolskim ritmom ponavlja se tri puta na tri različita para akorda u odnosu dominanta-tonika: u D-duru, G-duru i c-molu.

The image shows a musical score for measures 142 to 150. The score is written for a violin and piano. The key signature has two flats (B-flat and E-flat), and the time signature is 4/4. The violin part begins at measure 142 with a forte (f) dynamic, followed by a piano (p) dynamic. A red box highlights a 'spiccato' passage in the violin part at measure 143. The piano part features a triplet of eighth notes in the right hand and a triplet of eighth notes in the left hand. The score includes various musical notations such as slurs, accents, and dynamic markings (sf, p, cresc.).

Početak provedbe s motivima

Nakon te sekvence, osam taktova iznose se materijali prve teme, te varijanta motiva pratnje iz mosta na prijelazima taktova. Prva četiri takta motiv iz prve teme iznosi viola, zatim preuzima klavir. Kao da će ponovno nastupiti ista rečenica, viola preuzima motiv od klavira te ga sekventno ponavlja kroz četiri takta, prolazeći kroz mnoge tonalitete i modulirajući iz c-mola u f-mol.

Materijali prve teme u provedbi

Posljednjih sedam taktova prije reprize na akordu C-dura klavir i viola pripremaju njezin nastup, svirajući rastavljeni kvintakord dominantine dominante. Klavir i viola sviraju istu dionicu, dugo i u oktavama, kao da navješćaju F-dur, slično kao što na kraju uvoda slušatelj očekuje C-dur kao tonalitet, no Vieuxtemps i tu slušatelja

zavarava, ponovno započinjući temu u B-duru. Kako je i očekivano, repriza prve teme započinje nonakordom, no ovaj put V. stupnja. Nadovezujući se na gradaciju ostvarenu u reprizi, početak teme viola i klavir iznose u oktavama, ostvarujući tako još grandiozniji nastup nego što je bio na samom početku stavka.

U daljnjem nastupu tek su dvije promjene prije mosta. Prva promjena je da neke dijelove koje je u ekspoziciji iznosio klavir nakon violskog nastupa teme, u reprizi iznosi viola, dok klavir svira pratnju u oktavama, a druga je kraće proširenje pred kraj teme prije mosta koji se također ne razlikuje puno od svog ekspozicijskog ekvivalenta. Osim što je nekoliko taktova kraći, stavak u reprizi mosta modulira u A-dur.

Kao i u ekspoziciji, u reprizi Vieuxtemps bira neobičan pristup modulaciji pri prelasku iz prve u drugu temu. Modulira u A-dur, što je tonalitet VII. stupnja, no isto kao u prvom pojavljivanju, druga tema modulira u predviđeni tonalitet, što je u reprizi očekivani tonički B-dur. Tematski materijal, pratnja te redoslijed nastupa ostaje nepromijenjen do drugog dijela teme, koji ovaj put iznosi viola dok klavir nastavlja s dotadašnjom sinkopiranom pratnjom, zamjenivši tako osminsku pratnju koju je svirala viola u ekspoziciji. Rečenica je također nešto dulja, cijelo vrijeme ostajući u B-duru. U nastavku reprize, pomalo doslovno shvaćeno ponavlja se i *codetta*, no repriza još ne završava. Iako je ponavljanje dijelova ekspozicije završeno, ne možemo nazvati dio koji slijedi *coda*, već svojevrsno finale stavka, pisano kao kraći solo komad za violu.

Finale sadrži dosad sve viđene elemente, triolsku pratnju, fragmente prve i druge teme te završetak u istom stilu kakvom je pisan kraj provedbe. Ulomak prate česte modulacije, počinje u es-molu, a prolazi također kroz as-mol i H-dur na svom putu do završnog akorda E-dura. Dionica klavira svira pratnju u triolama, dok viola izvodi melodiju građenu od materijala uvoda, prve teme i druge teme s povremenim triolskim pasažama. Ulomak završava pasažom u triolama uokvirenu tonovima kvintakorda E-dura koju viola i klavir izvide u oktavama, slično kao zadnjih nekoliko taktova prije reprize.

The image displays three excerpts from a musical score. The top excerpt shows a piano part with a triplet accompaniment and a viola part with a melodic line, with a red box highlighting a specific passage. The middle excerpt shows a piano part with a triplet accompaniment and a viola part with a melodic line, with a red box highlighting a specific passage. The bottom excerpt shows a piano part with a triplet accompaniment and a viola part with a melodic line, with a red box highlighting a specific passage. The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings like *mf* and *f*.

Motivi u finalu

Coda je građena od dva dijela: reprize *Maestosa* i pravom *codom* koja je građena od materijala prve teme. Započinje *cadenzom* koju izvodi viola solo. Nakon *fortissimo* akorda kojim završava repriza, ovaj recitativ služi kako bi slušatelja pripremio na povratak u mirniji tempo te Vieuxtemps koristi priliku modulirati iz E-dura u kom je završila repriza do B-dura. Slijedi kratka četverotaktna fraza koja učvršćuje B-dur kao tonalitet u kojem će stavak ostati do završetka, a zatim dolazi repriza *Maestosa*. Ne ponavlja se u cijelosti, već samo zadnja rečenica s proširenjem od 4 takta. Od početka sonate, ovaj nastup razlikuje se samo po pratnji u dionici klavira, koji i ovdje svira rastavljene akorde, ovaj put svirajući ih na svaku osminku u taktu. Kroz cijeli *Maestoso* klavir svira pedalni ton na tonu F₁. Proširenje je strukturirano kao uzlazni prohod koji gradeći harmonijsku napetost završava na IV. stupnju B-moldura, s pedalnim tonom još uvijek prisutnim u dionici klavira.

Allegro započinje kao repriza prve teme, istim motivom i dominantnim nonakordom na V. stupnju. Melodijski je identičan prvoj temi prva tri i polovicu četvrtog takta, dok klavir svira uzlaznu pasažu u osminkama. Viola nastavlja gradaciju jednim od motiva prve teme, dok klavir svira rastavljene akorde u osminkama. Dionice mijenjanju koji motiv sviraju te *coda* doseže vrhunac napetosti. Viola uz podršku klavira koji prati akordima svira tehnički zahtjevnu pasažu. Zadnja četiri takta u klavirskoj dionici se pojavljuje već poznati motiv pratnje, a stavak završava trima akordima B-dura, na naglašene dobe takta.

331 **Allegro**

ff

ff risoluto

335

ff

339

344

Motivi u završetku reprize

Prvi stavak sonate je po očekivanju i najopsežniji. Prepun materijala, motiva i njihovom razradom, najzahtjevniji je kako za izvođenje, tako i za analizu što samo pridonosi njegovoj umjetničkoj vrijednosti.

3.2 *Barcarolla: Andante con moto – Allegretto tranquillo*

Drugi stavak sonate nazvan je *Barcarolla* po istoimenoj vrsti talijanske pjesme. Opća struktura stavka je peterodijelna: ABCA'B'. Tonaliteti su g-mol, što je paralelni tonalitet tonaliteta prvog i trećeg stavka, i G-dur. Osim po tonalitetu, stavak je od prvog i trećeg kontrastan u tempu izvođenja koji je sporiji.

Andante con moto (A) započinje u g-molu, dvotaktnim uvodom u klaviru prije nego započne viola s izvedbom melodije. Njegov oblik je mala dvodijelna pjesma s *codettom*. Sama tema, a tako i tempo izvođenja, otkrivaju zašto se stavak zove upravo *Barcarolla*. Trodobna (šestosminska) mjera i spor, ali pokretan tempo karakteristike su ovog tradicionalnog napjeva, čija je trodobnost s naglašenom prvom dobom povezana sa zaveslajima gondolijera. Melodija je također vrlo karakteristična za pjesmu, veoma liriska, skoro kao da je pisana za glas, a ne za violu. Glavni motiv teme je ritmički obrazac koji se od prvog nastupa do kraja dijela neprestano pojavljuje.

Glavni motiv teme

Dok viola svira melodiju, klavir se u ovom dijelu stavka svira isključivo pratnju, također cijelo vrijeme ponavljajući ritmički obrazac čiji se izgled mijenja tek ponegdje, ali ostaje funkcionalno isti.

Glavni motiv pratnje

Prvi pravi nastup klavira kao ravnopravne dionice violi pojavljuje se tek u *codetti* gdje se prvi put javlja drugačiji motiv, iako inspiriran prethodnim. Novi motiv karakterističan samo za *codettu* gradi napetost, prvo u dionici klavira, uz još uvijek stalnu pratnju dionice lijeve ruke. Nakon nastupa klavira, viola iznosi isti materijal gradeći još uvijek napetost koja svoj vrhunac doživljava kad viola preuzme ritmički motiv pratnje klavira, prvi put u svrhu melodije. Uz kadencu, skoro *ad libitum*, A dio se smiruje i privodi kraju te nastupa B dio.

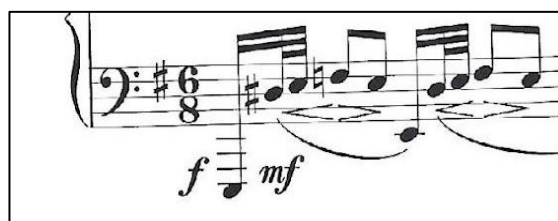
B dio, *Allegretto tranquillo*, nastupa bez pauze te tonalitetom mutira u G-dur. Započinje nastupom viole i klavira, iznoseći tematski materijal. On je građen uglavnom od šesnaestinskog ritma, s ponekom osminkom s točkom ili prevezanom šesnaestinkom, ali glavnina ritmičkog motiva je šesnaestinska. Osim durskog tonaliteta, kontrast ovog dijela i samog početka je i u četverodobnom metru, ali i tome što viola i klavir nastupaju kao ravnopravne dionice. Sami dio nema neki veći oblik, pisan je kao dva slična niza perioda i *codetta*. Glavni motiv stavka je četverotaktni niz građen od već spomenutih šesnaestinki i punktiranog ritma, koji se provlači kroz cijeli stavak, češće fragmentiran nego cijeli.

Početak B dijela i glavni motiv

Osim već spomenutog tonaliteta G-dura, pojavljuju se i kratki ukloni u paralelni e-mol i a-mol, tonalitet drugog stupnja, te dva niza kadenci V.-I. Na samom kraju dijela, stavak modulira u a-mol te nastupa C dio.

C dio ima više uloga. Osim prelaska iz jednog dijela u drugi, služi i za iznošenje novog materijala u klavirskoj pratnji koji će zamijeniti dotadašnji.

Novi motiv

Klavir i viola nastupaju u kanonu, nastupajući s motivskim materijalom prvog dijela stavka. C dio nema samostojeću strukturu kao ostali dijelovi, strukture je proširene periode s kratkom *cadenzom* od 6 taktova koja modulira u g-mol i počinje četvrti dio, A' koji je repriza početka stavka. Strukturom je identičan svom ekvivalentu u prvom dijelu, samo upola kraći. Sastoji se od dvije periode, od kojih je jedna proširena, te

codette. Započinje i završava u g-molu te nema većih modulacija tokom cijelog dijela. Viola svira materijal prve teme u identičnom obliku kao na početku. Klavir pak svira novi materijal, iznešen u C dijelu, te on zamjenjuje dotadašnji motiv pratnje do kraja dijela.

Novi motiv pratnje

Već spomenuta struktura od dvije periode se ne razlikuje puno od originalnog nastupa prve teme, dok se *codetta* razlikuje tek u *cadenzi* prvo klavira, zatim viole, te nedostatku sinkopiranih osminki no to nisu pretjerano značajne promjene. A' završava te *attacca* počinje posljednji dio stavka, B'.

Taj je materijal identičan B dijelu. U istoimenom je G-duru te je to tonalitet koji se zadržava do kraja stavka, za razliku od B dijela, nema modulacije jer nema ni nastavka stavka. Osim u tonalitetnom planu razlika je i u duljini, B' dio dug je svega dvije periode s proširenjem. Raspored iznošenja teme je ovaj put obrnut, drugu temu prvo iznosi klavir, a tek onda viola. B' dio i stavak završavaju plagalnom kadencom na molskoj subdominanti.

3.3 *Finale scherzando: Allegretto*

Posljednji stavak sonate naziva *Finale scherzando* oblikom je rondo s *codom*, a tonalitet koji prevladava je B-dur. Stavak je strukturalno vrlo jednostavan te osim izbora tonaliteta pojedinih epizoda i jednog od nastupa teme ne odstupa puno od očekivane forme ronda.

Prvi nastup teme (T1) ujedno je i početak stavka i iznosi ju klavir solo. Tema je niz od petnaest taktova i dvije dobe koji tvore dvije rečenice. Započinje na dominantnom nonakordu B-dura, slično kao i prva tema prvog stavka. Dva su motiva od kojih je tema građena te će se najviše oni pojavljivati kroz ostatak stavka, kako u cijelosti tako i fragmentirani. Prvi je niz od šest osminki (M1), a drugi dvije šesnaestinke s predudarom koje slijedi osminka (M2).

Allegretto

7

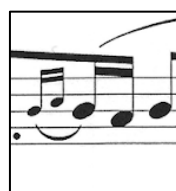
15

p *sf* *p*

Tema T1

Motiv M1

Motiv M2

Prva epizoda (E1) započinje čim tema završi, bez trenutka pauze. Građena je od već spomenutog motiva M2 te ju započinje klavir. Viola se nadovezuje već u trećem taktu epizode, preuzimajući silaznu pasažu od klavirske dionice. Od izvođača se traži visoka razina tehničke vještine zbog prirode samog motiva za koji se očekuje precizna artikulacija i kontrola gudala.

Dalnjim ponavljanjem fragmenta motiva M2 dolazimo do drugog nastupa teme koji ovaj put predvodi viola te temu iznosi u cijelosti uz tek nekoliko izmjena u drugoj od rečenica, no formalno i tonalitetno ostaje ista.

Epizoda E1 i motivi teme

Druga epizoda (E2), slično kao prva, nastupa ponavljanjem motiva M2. Jedini dio ove epizode koji se ne sastoji od tog motiva je pasaža u trajanju od deset taktova koja se sastoji od rastavljenog akorda D-dura te kromatske pasaže. Epizoda završava kao i prva, ponavljanjem fragmentom drugog motiva teme, ovaj puta kraćeg trajanja, te nastupa tema.

42

46

52

59

Epizoda E2

Treći nastup teme (T3) izmijenjen je trajanjem i tonalitetom. Materijal teme započinje viola te ga iznosi osam taktova. Nakon te prve rečenice, klavir i viola se izmjenjuju u iznošenju motiva kroz četiri takta. Tema nakon početnog B-dura prolazi kroz još nekoliko tonaliteta, prvo F-dur, onda Ges-dur te njegov paralelni es-mol nakon čega se kratko zadržava na dominantni c-mola u kojem počinje epizoda.

Treća epizoda (E3) sastoji se od motiva M1 te šesnaestinskih pasaža. Sve dok se obrađuje motiv teme, tonalitet je c-mol, a epizoda modulira u f-mol dva takta prije no počnu pasaže. Vrlo brzo epizoda modulira u g-mol u kojem nastupa i tema po četvrti put.

98

105

111

Dio epizode E3

U četvrtom nastupu teme (T4) pojavljuje se novi materijal u dionici viole koja prati temu. Melodija je slična onoj iz druge teme iz prvog stavka, no materijal je dovoljno različit da se sličnosti ne mogu protumačiti kao citat. Klavir svira melodiju teme, iznoseći prvu rečenicu teme u cijelosti. Zatim iznošenje teme preuzima viola, no ne iznosi drugu rečenicu u potpunosti već samo sekvencu koja čini polovicu rečenice.

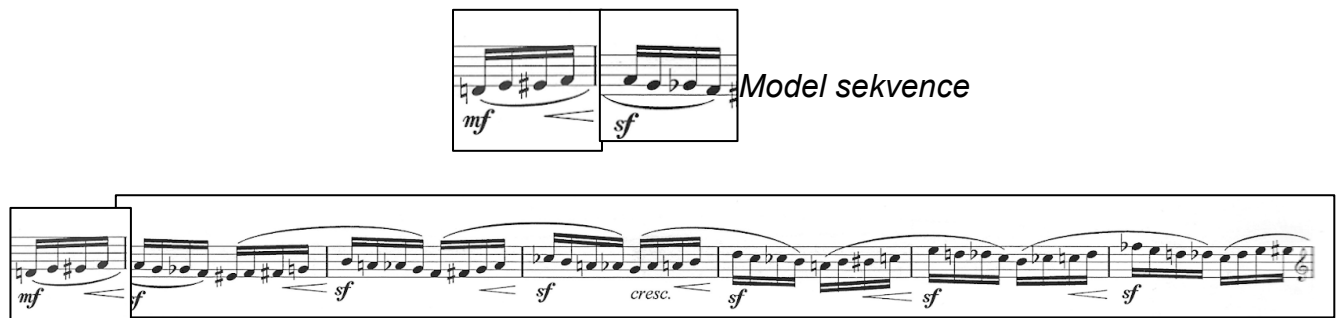
Materijal druge teme iz I. stavka

A musical score snippet spanning measures 126 to 133. The score is written for piano and violin. The piano part (bottom staves) features a complex rhythmic accompaniment with many sixteenth and thirty-second notes. The violin part (top staves) has a more melodic line. Two red boxes highlight specific melodic material: one in measure 126 (piano part) and another in measure 133 (violin part). The measure numbers 126 and 133 are written at the beginning of their respective staves. Dynamics include *sf*, *dim.*, *p*, *dim.*, *pp*, and *sempre piano*.

Dio nastupa teme T4

Odmah po završetku teme, u četvrtoj epizodi viola nastavlja iznositi motiv M1 kroz tri takta, ponavljajući ga u sekvenci, svaki put za veliku sekundu uzlazno. Uzlaznom kromatikom u dionicama, epizoda kulminira na dominantni B-dura kada se napušta

rad s motivom sve do ponovnog nastupa teme. Ostatak epizode viola svira pasaže u šesnaestinkama. Pred kraj epizode nastupa model po kojem sekvencom stavak modulira u B-dur za posljednji nastup teme. Model traje osam šesnaestinki uzlazno te silazno kromatski, a sekvenca se kreće uzlazno tako da su prvi tonovi svakog modela tonovi e-mol ljestvice.

Model sekvence

Sekvenca

Tema nastupa posljednji put, ovaj puta u B-duru s malim izmjenama. U šestom taktu nastupa izmjena motiva M2, točnije dodana mu jedna šesnaestinka. Obradom tog motiva te korištenjem kromatske sekvence iz prošle epizode kao pratnje, Vieuxtemps stvara napetost između početka teme kakva je u svakom od iznošenja i nastavka. U daljnjem nastupu, Vieuxtemps razrješava napetost tako da po prvi put motiv kojim tema počinje nastupa na tonici. Dok viola iznosi materijal teme, klavir ju podupire svirajući rastavljene akorde na stupnjevima B-dur ljestvice. U nastavku klavir preuzima tematski materijal, ovaj put uz podršku viole koja izvodi novu šesnaestinsku frazu.

Motiv M2'

Ulomak T4 s novom frazom

Posljednja epizoda (E4) najkraća je, u trajanju od svega osam taktova. Tri puta ponavlja se dvotaktna fraza, građena u violskoj dionici od motiva M2' te dva takta uzlazne fraze prije Code.

A musical score snippet for a string section. The top staff has a red box highlighting a phrase. The dynamics are marked as mf, f, mf, f, and cresc. The middle staff has dynamics mf, f, mf, f, and p. The bottom staff has dynamics f, sf, sf, sf, and f. The music is in a key with one flat and a 3/4 time signature.

Epizoda E4 i dvotaktna fraza

U *Codi* glavnu riječ vodi klavir, čija je dionica građena od motiva teme raspoređeni u tri četverotaktne fraze te sedam puta ponovljenog toničkog akorda. U sve glasnijoj dinamici, stavak završava na četiri tona b u različitim oktavama.

The image shows a musical score for a piano piece, specifically the Coda section. The score is written for piano (p) and consists of three systems of staves. The first system (measures 198-203) features a complex rhythmic pattern in the right hand and a simpler pattern in the left hand. A red box highlights a specific phrase in the right hand, measures 200-202. The second system (measures 204-210) continues the rhythmic pattern, with the right hand playing a series of chords and the left hand playing a series of eighth notes. The third system (measures 211-216) shows the final chords of the Coda, with the right hand playing a series of chords and the left hand playing a series of eighth notes. The score includes dynamic markings such as *sf* (sforzando) and *più forte*, and articulation markings such as accents and slurs. The key signature is one flat (B-flat), and the time signature is 4/4.

Coda

4. Zaključak

Sonata je virtuoзна, bez mjesta za predah što očekivano od skladatelja virtuoznog poput Vieuxtempsa. Skladatelj tvori jednostavne motive te od njih gradi elemente melodije i pratnje što je karakteristika svih stavaka. Djelo je strukturno vrlo jednostavno, no njena umjetnička vrijednost nije zbog toga umanjena. Zbog svog virtuoziteta sonata je važan dio violske literature te smatram kako bi ju svaki violist trebao uvrstiti u svoj izvođački repertoar.

5. Literatura

- Schwarz, Boris, and Sarah Hibberd. "Vieuxtemps family." Grove Music Online. . Oxford University Press. Date of access 1 Jun. 2022, <https://www.oxfordmusiconline.com/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-0000029341>.
- Baron, John H. "Vieuxtemps (and Ole Bull) in New Orleans." *American Music*, vol. 8, no. 2, 1990, pp. 210–26. *JSTOR*, <https://doi.org/10.2307/3051949>. Accessed 1 Jun. 2022.
- Britannica, The Editors of Encyclopaedia. "Henry Vieuxtemps". *Encyclopedia Britannica*, Invalid Date, <https://www.britannica.com/biography/Henry-Vieuxtemps>. Accessed 7 June 2022.
- "Henri Vieuxtemps." *The Musical Times and Singing Class Circular*, vol. 22, no. 461, 1881, pp. 369–369. *JSTOR*, <http://www.jstor.org/stable/3358863>. Accessed 1 Jun. 2022.
- Vieuxtemps, H. *Sonate in B-dur: für Viola und Klavier op. 36*. Winterthur: Amadeus Verlag, 2002